

Vanhusneuvoston kokous

Aika: Keskiviikko 15.3.2023 klo 13.00 – 15.31

Paikka: Kaupunginhallituksen sali, kaupungintalo, 3. kerros.

Läsnä, valtuustoryhmien edustajat

Auni-Marja Vilavaara	puheenjohtaja (vihreät)
Vesa Paavonen	2. varapuheenjohtaja (SDP)
Jussi Silvonen	(Vas.)
Reetta Angelvo-Riipinen	(PS)
Päivi Riihilahti-Syvänen	(Kok.)

Järjestöjen edustajat:

Lahja (Lala) Sjöblom	Eläkkeensaajien Keskusliiton Helsingin piiri, 1.varapuh.johtaja
Lena Lindberg	Samrådet i SPF Helsingfors
Liisa Hangonmäki	Helsingin Kunnalliset Eläkeläiset
Marja Ruotsalainen	Pääkaupunkiseudun omaishoitajat
Olli Salin	Eläkeläiset ry, Helsingin aluejärjestö
Pirjo-Liisa Kangasniemi	Helsingin kansallinen senioripiiri
Pirkko Linder	Helsingin seurakuntayhtymä
Soili Mustonen	Jade-yhteisö ry
Teija Mikkilä	Helsingin Muistiyhdistys

Kaupungin pysyvät asiantuntijat

Jenni Räsänen	Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimiala (klo 14.10)
Emmi Komlosi	Kasvatus ja koulutustoimiala, etäyhteydellä
Riikka Henriksson	Kaupunginkanslia
Pirjo Tujala	Kaupunkiympäristötoimiala
Seija Meripaasi	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

Muut kaupungin edustajat (kaupunginkanslia)

Titta Reunanen	vuorovaikutuspäällikkö (etäyhteydellä)
Outi Paulig	vanhusneuvoston sihteeri
Tuija Mustajärvi	asiantuntija (tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiat)
Tiina Lappalainen	asiantuntija (klo 14 jälkeen, etäyhteydellä)

Asiantuntijavieraat

Sanna Ahola	asiantuntija, Ihmisoikeuskeskus (kohta 6)
Jasmin Airinen	” ”
Juha Jolkkonen	toimialajohtaja, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala(kohta 8)

1.

Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

2.

Osallistujien toteaminen

Todettiin osallistujat. Etukäteen ilmoitetut poissaolot:

- Jade-yhteisön edustaja Eva Rönkkö estynyt osallistumasta, paikalla varaedustaja Soili Mustonen.
- Kaupunginkanslian edustaja Stina Högnabba estynyt osallistumasta, paikalla varaedustaja Riikka Henriksson.
- Tiina Lappalaisen ollessa estynyt (mukana etäyhteydellä klo 14 jälkeen), asiantuntija Tuija Mustajärvi avustaa sihteerin tehtävissä tällä kertaa.
- etäyhteydellä osallistuvat kaupungin edustajat Emmi Komlosi ja Titta Reunanen
- kulttuuri- ja vapaa-aikatoimialan edustaja Jenni Räsänen paikalla klo 14 alkaen.
- Päivi Riihilahti-Syvänen ja Pirjo-Liisa Kangasniemi todettiin poissaoleviksi kokouksen alussa. Riihilahti-Syvänen saapui klo 13.10 ja Kangasniemi klo 13.25.

3.

Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin asialista työjärjestykseksi. Puheenjohtaja totesi kohtaan muut asiat yhden asian, joka liittyy vanhusneuvoston huhtikuun kokouksen valmistautumiseen.

4.

Edellisen kokouksen muistio

Vanhusneuvoston kokousmuistio 15.2.2023 oli jaettu neuvostolle 28.2.2023. Muistioista ei tullut huomautuksia, joten se hyväksyttiin.

5.

Muistion tarkastajat

Muistion tarkastajiksi valittaneen Liisa Hangonmäki ja Marja Ruotsalainen.

6.

Ikääntyneiden ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa koskeva raportti

Esittelijöinä olivat asiantuntijat Sanna Ahola ja Jasmin Airinen Ihmisoikeuskeskuksesta. YK:n ikääntyneiden oikeuksien asiantuntijan Claudia Mahlerin raportti oli jaettu neuvostolle 27.2. ja esittelijöiden diaesitys 14.3.

Raportti on katsaus Suomen ikääntyneiden oikeuksien tilaan. Siinä esitetään konkreettisia toimenpiteitä ikääntyneiden oikeuksien edistämiseksi. Aineisto on kerätty vuonna 2021 ja käänös suomeksi ja ruotsiksi tänä vuonna. Raportti oli haasteellinen käännettävä, mm. termien takia. *[siht.lisäys: ks. uutinen raportista ja suosituksista 20.3. [linkki](#)]*

Käytiin läpi raportin tärkeimmät suositukset. Suosituksia oli yhteensä 40.

Keskustelua herättivät mm. seuraavat asiat:

- yhdenvertaisuus, vähemmistöjen oikeudet ja tietosuojakysymykset. Oikeusministeriöllä on meneillään selvitys tästä asiasta.
- vammaispalveluja ja iäkkäiden palveluja koskevat lait, tulkinta ja ensisijaisuuskysymykset. Sosiaalihuoltolain mukaan tulkinnat tulisi tehdä asiakkaan eduksi
- itsemääräämisoikeutta koskevan lainsäädännön viivästyminen sekä
- intersektionaalisuus.

.Ihmisoikeuskeskus edistää tietoisuutta raportin suosituksista viranomaisten ja keskeisten sidosryhmien, esim. poliitikkojen keskuudessa ikääntyvien oikeuksien edistämiseksi. Asioille pyritään saamaan julkisuutta monilla eri foorumeilla. Ihmisoikeuskeskuksessa on ikääntyvien oikeuksille oma jaostonsa. *[siht.lisäys: lisätietoa [linkistä](#)]*

Keskustelu todettiin mielenkiintoiseksi ja vanhusneuvosto voi hyödyntää raporttia omassa vaikuttamistyössään

7.

Lausuntoasiat

Neuvostolle oli jaettu työvaliokunnan käsittelemät lausuntoluonnokset valtuustoaloitteista, jotka koskivat

- gerontologista sairaanhoitoa terveysasemilla
- liikennevalojen äänimerkkejä koskevasta
- 75-vuotiaiden itsenäisyyspäiväjuhlaa

Neuvoston jäseniä oli pyydetty lähettämään etukäteen mahdolliset lausuntoluonnoksia koskevat kommentit. Etukäteen oli lähetetty Jade-yhteisön edustajan lisäysehdotus koskien gerontologista sairaanhoitoa terveysasemilla. Kuultiin kokous myös ko-

kouksessa. Päätettiin ehdotuksen mukaisesti lisätä ko. lausuntoon lause, jossa todettiin moninaisuusosaamisen tarpeen lisääntyminen. Muut kaksi luonnosta hyväksyttiin sellaisenaan.

Lähetekeskustelu sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksestä vuodelta 2022.: Selvitys on jaettu vanhusneuvostolle 27.2. Kyseessä on vuosittainen raportti, joka perustuu sosiaali- ja potilasasiamiehille tullessiin yhteydenottoihin. Lausunto on pyydetty 10.5. mennessä. Vanhusneuvostolta on pyydetty lausunnot vuodesta 2020 lähtien. Myös sotepe-lautakunnalta on pyydetty lausunto, joka käsiteltiin lautakunnan kokouksessa 14.3.

Raportti kertoo tilanteista, joissa on herännyt tyytymättömyyttä. Osa aiheista on samoja kuin aiempien vuosien raporteissa. Keskustelussa todettiin, että selvitys on tärkeä ja siinä esiin tulevat asiat ovat huolestuttavia. Toisaalta ihmisten mielipiteet myös vaihtelevat. Saman palvelun voi toinen kokea hyväksi, toinen huonoksi. Todettiin, että selvityksessä nousi selvästi esiin lääkärin ja muun henkilökunnan kielitaidossa koetut puutteet, joten ainakin siitä on syytä mainita myös vanhusneuvoston lausunnossa.

8.

Sote-uudistus ja ikääntyneiden tarvitsemat palvelut Helsingissä.

Vieraana oli sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen toimialajohtaja Juha Jolkkonen. Pääaiheena oli sote-uudistus ja miten ikääntyneiden palvelut, terveysasemapalvelut, hammashoito, päivystys, sairaala-, hoiva- ja kuntoutuspalvelut on turvattu Helsingissä. Toimialajohtajan diaesitys oli jaettu neuvostolle etukäteen. Esitykseen sisältyi pyydetysti suunnitelma terveys- ja hyvinvointikeskusten sekä seniorikeskusten hankkeista aikatauluineen. Materiaalissa oli vastauksia myös etukäteen esitettyihin kysymyksiin.

Kysymyksiä esitettiin mm.

- valtiolta tulevan rahoituksen riittävydestä sotepe-toimialan tarpeisiin,
- sotepe-toimialan strategisesta ohjauksesta,
- toimitilojen omistuksesta, hallinnasta ja uudisrakentamisesta sekä
- palvelukeskusten tilojen käytöstä.

Helsingin sotepe-ratkaisussa on sen lisäksi, että Helsinki ei ole hyvinvointialue, erityisjärjestystä myös erikoissairaanhoidon ja oppilashuollon ratkaisuisa.

Toimialajohtaja totesi että henkilöstön riittävyys on kaiken pohjana ja että korona-ajan vaikutuksia tuntuu vielä palveluissa.

Keskusteltiin tulevien terveys- ja hyvinvointikeskusten ja toisaalta lähiterveysasemien verkostoon liittyvästä päätöksenteosta, joka koettiin vaikeasti hahmottuvaksi. Kaupungin talousarviossa (v. 2023 talousarvio hyväksytty kaupunginvaltuustossa 23.11.2022 [linkki](#)) ja sen liitteissä (rakennushankkeet) on suuntaviivat ja aikataulut. Ne tarkistetaan talousarvion yhteydessä vuosittain. Vanhusneuvostossa herätti huolta mahdollinen lähiterveysasemien lakkauttaminen ja palvelujen keskittyminen isoihin terveys- ja hyvinvointikeskuksiin. Kulkuyhteydet saattavat muodostua hankaliksi. Kuullaanko asukkaita, seuraatanko väestökehitystä ja julkisten sote-palvelujen käyttöä? Muistutettiin myös terveysasemien riittävien maksuttomien parkkipaikkojen tarpeesta.

Vanhusneuvoston muissa puheenvuoroissa mm. annettiin hyvää palautetta Liikkuva hoitaja -mallista ja toivottiin lisää systemaattisuutta järjestöyhteistyöhön ja pysyviä rakenteita.

9.

Omaishoitoon liittyvä kannanotto

Päätettiin työvaliokunnan esityksen mukaisesti, että vanhusneuvosto tekee kokouksessa 15.2. saadun esittelyn ja keskustelun pohjalta kannanoton. Siinä kiinnitetään huomiota seuraaviin asioihin:

Halutaan aktiivisempaa ja avoimempaa tiedottamista, esim.

- omaishoidon tuen hakemisesta, päätöksistä ja asiakasmääristä tietoja kaupungin verkkosivuille
- mitkä lait säätelevät omaishoidon tukea ja mitkä ovat asiakkaan/omaishoitajan oikeudet
- miten asiakaspalautetta kerätään omaishoidon tuessa ja mitä se kertoo asiakkaiden kokemuksista.

Lisäksi kiinnitetään huomiota järjestöyhteistyön monipuolistamiseen, esim. järjestöjen osuuteen kehittämishankkeissa. Työvaliokunta laatii kannanoton.

Keskustelussa muistutettiin, että omaishoidon päätösten ja palvelujen tulisi olla tasalaa-tuisia koko kaupungissa. Omaishoitajien jaksamista ja terveydentilaa tulee myös seurata.

Sotepe-toimialan edustaja kiitti palautteesta ja totesi, että verkkosivuja kehitetään ja niiden hakutoimintoja parannetaan.

10.

Ajankohtaisia asioita toimialoilta ja kaupunginkansliasta

- Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimialan edustaja muistutti 29.3. pidettävistä hyte-neuvotte-lujen pilotointitilaisuudesta. Viesti asiasta oli jaettu neuvostolle ja siinä on ilmoittautu-mislinkki. Tilaisuuteen ovat kaikki tervetulleita. Todettiin, että työvaliokunnan kokous on osittain tämän tilaisuuden kanssa, joten olisi hyvä, jos muita neuvoston jäseniä osallistuisi.
- Sotepe-toimialan edustaja muistutti Seniorien digiarki-päivästä 19.4. Tapahtumia on päivän mittaan useita eri puolilla kaupunkia.
- Muistiyhdistyksen edustaja kertoi muistisairauksien hoitoa käsittelevästä tapahtu-masta 25.4. Tarkemmat tiedot lähetetään neuvoston jäsenille.

11.

Toimikauden arviointi

Sovittiin työvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, että vanhusneuvoston toiminnan arviointia varten tehdään pohjapaperi, johon sisällytetään ainakin toimintakertomustietoja, katsaus toimintasuunnitelman toteutumiseen sekä lausuntojen ja kannanottojen seuranta. Arviointiin liittyviä kommentteja ja ehdotuksia pyydettiin kokouksessa tai myöhemmin ennen työvaliokunnan kokousta 29.3. Arviointi otetaan käsittelyyn huhtikuun kokouksessa ja sisällöstä päätetään lopullisesti toukokuussa. Arvioinnin yhteydessä tehdään ehdotuksia seuraavalle vanhusneuvostolle.

Puheenjohtaja totesi tärkeäksi teemaksi vaikuttamistoimilienten vaikutusmahdollisuudet kunnalliseen päätöksentekoon. Toimialoilta voi kysyä, miten ne näkevät vanhusneuvoston merkityksen vaikuttamistoimielimenä. Arviointiin sisällytetään ehdotuksia toimialayhteistyölle.

Kaupunkiympäristötoimialan edustaja esitti, että kaupungin tulisi tukea taloyhtiöitä auttaminen esteettömyysasioissa ja järjestää nykyistä enemmän asumiseen liittyvää neuvontaa.

Sihteeri muistutti, että toimikauden arvioinnissa tulee tehdä neuvoston toiminnan itsearviointia. - Tähän liittyen toivottiin enemmän keskustellevuutta lausuntojen valmisteluun.

Pidettiin tärkeänä sitä, että kaikki neuvoston jäsenet voivat osallistua ja tehdä ehdotuksia lausuntojen sisältöön.

12.

Muut asiat

Vanhusneuvoston seuraava kokous, kansliapäällikölle lähetettävät kysymykset: Kansliapäällikkö Sami Sarvilinna osallistuu vanhusneuvoston kokoukseen 12.4. Käsiteltävät asiat ovat

- vanhusneuvoston osallistumisoikeus kaupungin toimielinten kokouksiin ja
- eläkeläisjärjestöjen ja muiden järjestöjen oikeudesta käyttää tiloja ja käyttää niitä maksutta.

Todettiin, että asiaa koskeva valmistelupyyntö tulisi lähettää kansliapäällikölle. Valtuutettiin vanhusneuvoston työvaliokunta valmistelemaan kansliapäällikölle lähetettävä viesti asiasta 17.3. mennessä.

Matkapalvelun asiakaskysely: Kuljetuspalvelun asiakasyhteistyöryhmän edustaja kertoi saaneensa vastauksen vanhusneuvoston jäsenen kannanottoon, jonka mukaan matkapalvelun asiakkaiden tulisi saada kysely paperikirjeenä kotiin. Vastauksessa kerrottiin, että matkapalvelu olisi halunnutkin lähettää kyselyn postitse, mutta tietosuojasyistä näin ei voitu tehdä. - Keskustelussa ihmeteltiin tätä tulkintaa, kun toisaalta esim. vammaisten henkilökohtaisen avun käyttäjät ovat saaneet asiakaskyselyn paperikirjeenä. Selvitellään asiaa.

13.

Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 15.31.

Puheenjohtaja

Sihteeri

Auni-Marja Vilavaara

Outi Paulig

Muistion tarkastajat

Liisa Hangonmäki

Marja Ruotsalainen